

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Aktualne problemy archeologii średniowiecza i nowożytności , PG_00200241						
Kierunek studiów	Archeologia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2026/2027		
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	1	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	2	Liczba punktów ECTS			3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Arkadiusz Koperkiewicz					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		43.0	75
Cel przedmiotu	Poszerzenie wiedzy studenta w zakresie szeroko rozumianej archeologii średniowiecza i czasów nowożytnych ze uwzględnieniem problematyki ontologii kultury słowiańskiej. Demitologizacja średniowiecza jako tzw. epoki wieków ciemnych.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ARCHMU2_W06] Zna i rozumie główne tendencje rozwojowe archeologii oraz nauk humanistycznych i społecznych istotnych dla badań archeologicznych	Zna i rozumie główne współczesne tendencje rozwojowe szeroko rozumianych nauk humanistycznych w zakresie badań na pograniczu różnych dyscyplin naukowych	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ARCHMU2_W01] Posiada pogłębioną i uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii, obejmującą teorie, metody badawcze oraz interpretacje zjawisk kulturowych	Posiada pogłębioną, rozszerzoną i uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii średniowiecza i okresu nowożytnego oraz podstawową wiedzę z zakresu folklorystyki, etnologii, antropologii kultury i religii	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ARCHMU2_U01] Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę, formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy teoretyczne i praktyczne poprzez: - właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy i prezentacji tych informacji, - dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, - przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi	Potrafi poruszać się w stopniu podstawowym w zakresie literatury dotyczącej ontologii kultury średniowiecza ze szczególnym uwzględnieniem kultury słowiańskiej, potrafi samodzielnie wybrać zagadnienie badawcze i wykonać jego pogłębioną analizę oraz zaprezentować uzyskane wyniki, w swojej pracy potrafi zastosować w interpretacji źródła archeologicznego narzędzia wykraczające poza obręb własnej dyscypliny z zachowaniem niezbędnego aparatu krytycznego	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ARCHMU2_K01] Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści	Jest gotów do krytycznej analizy odbieranych treści i twórczego ich zastosowania w obszarze własnej dyscypliny, ma świadomość ograniczeń własnej wiedzy.	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[ARCHMU2_W04] Ma pogłębioną wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach w zakresie archeologii	Ma pogłębioną wiedzę w zakresie studiów nad religią Słowian i podstawową wiedzę nad wierzeniami ludów indoeuropejskich	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ARCHMU2_K02] Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	Jest otwarty na akceptację innowacyjnych rozwiązań praktycznych i teoretycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta

<p>Treści przedmiotu</p>	<p>1. Badania słowiańskiego mitu o stworzeniu świata u Słowian</p> <p>Wątek mitu kosmogonicznego Słowian jako temat przewodni wierzeń, obyczajów i reliktyw folklorystycznych. Możliwości rekonstrukcji i odniesień do uniwersalnego modelu mitologii ludów indoeuropejskich</p> <p>2. Stworzenie człowieka i legendy etnogenetyczne</p> <p>Próba rekonstrukcji urządzenia wspólnot plemiennie-państwowych Słowian. Legendy etnogenetyczne jako podstawa konstytuowania się tożsamości rodów, plemion i wczesnych państw.</p> <p>3. Indoeuropejska matryca mitotwórcza ?</p> <p>Badania nad modelem kształtowania się kosmologii Słowian. Przegląd literatury.</p> <p>4. Perun-Gromowładca</p> <p>Kulturowe sensory mitu bóstwa naczelnego, boga ognia i pioruna obecne we wspólnotach bałto-słowiańskich i u ludów indoeuropejskich.</p> <p>4. Boski adwersarz</p> <p>Kulturowe sensu mitu adwersarza piorunowładny, bóstwa chtonicznego władającego światem zmarłych.</p> <p>5. Panteon bóstw słowiańskich</p> <p>Badania nad możliwościami rekonstrukcji panteonu bóstw słowiańskich. Konfrontacja źródeł historycznych, archeologicznych, językowych i folklorystycznych. Przegląd i charakterystyka wierzeń oraz reliktyw materialnych dotyczących najważniejszych postaci bóstw.</p> <p>7. Kategorie czasu i przestrzeni w kulturze średniowiecznej</p> <p>Przegląd literatury z zakresu kształtowania się kultury średniowiecznej Europy.</p> <p>8. Średniowieczne miejsca sacrum</p> <p>Fenomen badań tzw. miejsc kultowych u Słowian na tle porównawczym. Problemy i ograniczenia archeologii w możliwościach badań i interpretacji tzw. miejsc świętych np. świątyń, świętych gajów, kamieni, gór, źródeł. Kategorie sanktuariów w świecie natury i świecie kultury</p> <p>9. Rola wody i ognia w wierzeniach Słowian</p> <p>Badania archeologiczne akwenów wodnych w kontekście reliktyw ośrodków sprawowania kultu i władzy. Rytualne znaczenie ognia w kulturze i jego obecność poświadczona źródłami archeologicznymi.</p> <p>10. Demonologia Słowian</p> <p>Bóstwa niższego rzędu obecne w kulturze ludowej i ich związek z obrzędowością pogrzebową Słowian.</p> <p>11. Kategoria kulturowa swój-obcy</p> <p>Ludowa wizja świata. Przegląd literatury i badań nad jednym z kluczowych problemów rozumienia świata i człowieka w czasach średniowiecza i nowożytności.</p>
--------------------------	---

	<p>12. Magia w średniowieczu i nowożytności</p> <p>Przegląd źródeł pisanych, reliktyw folklorystycznych i archeologicznych z perspektywy próby oswojenia, zrozumienia i opanowania sił rządzących w świecie nadprzyrodzonym przez człowieka średniowiecza.</p> <p>13. Kulturowy wynalazek obrzędu przejścia</p> <p>Próba praktycznego zastosowania teorii obrzędów przejścia w rozumieniu praktyk funeralnych Słowian i nie tylko.</p> <p>14. Wierzenia i obyczaje na ziemiach polskich</p> <p>Specyfika wierzeń regionalnych i relikty folklorystyczne pomocne w interpretacji badań archeologicznych. Odrębności i podobieństwa. Przegląd literatury i prezentacje własne.</p>								
Wymagania wstępne i dodatkowe	Wiadomości z zakresu pradziejów powszechnych i historii starożytnej, umiejętność krytycznego porównywania różnych kategorii danych i wskazywania zależności.								
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="453 707 794 741">Sposób oceniania (składowe)</th> <th data-bbox="798 707 1139 741">Próg zaliczeniowy</th> <th data-bbox="1142 707 1489 741">Składowa oceny końcowej</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="453 745 794 779">praca własna, esej</td> <td data-bbox="798 745 1139 779">51.0%</td> <td data-bbox="1142 745 1489 779">100.0%</td> </tr> </tbody> </table>			Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej	praca własna, esej	51.0%	100.0%
Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej							
praca własna, esej	51.0%	100.0%							
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	<p>Gieysztor A.,</p> <p>2006 Mitologia Słowian, Warszawa.</p> <p>Le Goff J.</p> <p>2002 Kultura średniowiecznej Europy</p> <p>Kowalik A.,</p> <p>2004 Kosmologia dawnych Słowian, Kraków.</p> <p>Szyjewski A.,</p> <p>2003 Religia Słowian, Kraków.</p> <p>Sikorski Dariusz A.</p> <p>2018 Religie dawnych Słowian, Poznań.</p>							

	Uzupełniająca lista lektur	<p>Brückner A.,</p> <p>1985 Mitologia słowiańska i polska, Warszawa</p> <p>Banaszkiewicz J.</p> <p>1998 Polskie dzieje bajeczne w kronice Wincentego Kadłubka, Wrocław.</p> <p>2010 Podanie o Piaście i Popielu. Studium porównawcze nad wczesnośredniowiecznymi tradycjami dynastycznymi</p> <p>Dumezil G.</p> <p>2006 Bogowie Germanów, Warszawa.</p> <p>Gennep A.,</p> <p>2006 Obrzędy przejścia, Warszawa.</p> <p>Uspienski B.,</p> <p>1985 Kult św. Mikołaja na Rusi, Lublin.</p>
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	<p>Fenomen twórczego duetu dualizm stwórczy u indoeuropejczyków</p> <p>Stworzenie człowieka i legendy etnogenetyczne</p> <p>Kategorie czasu i przestrzeni w kulturze średniowiecznej</p> <p>Średniowieczne miejsca sacrum</p> <p>Rola żywiołów w wierzeniach Słowian</p>	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.